

Göttingen. 1758. 14687. 13778.

PROLVSIO
DE
CAVSIS NOMINVM
LITERARVM HEBRAICARVM
EX PRIMO ET ANTIQVISSIMO SCRIBENDI
GENERE DEMONSTRATIS
ORATIONI
SOLEMNI
IN
MEMORIAM
NATALIS CLIII
ILL. GYMNASII CASIMIRIANI
ACADEMICI

H. L. Q. C

HABENDAE

PRAEMISSA

M. ERH. ANDR. FROMMANN
GR. ET ORR. LL. P.P.O

COBURGI
EX OFFICINA OTTONIANA
clo Io cc lvii.

par. bibl.
2575, 28

DE CAVSIS NOMINVM

Instituti ra-
tio.

Ad eas res humanitatis studiorum interdum dilabitur, quae inutiles minutaeque et, quod GELLIVS ait, hominibus non bene eruditis saepe aspernabiles videntur. Sed male cum bonis litteris ageretur, si nihil in iis, nisi quod πρὸς τὴν ἀλφιτανήν, vt Graeci dicunt, id est ad ventris vietum conductit, utile vellemus existimare; haec potius illarum ratio est, vt, dum delectant, plurimum simul profuisse videantur. Cuius generis iste etiam locus est, quem ex humanitatis doctrina hoc tempore tractare animum induximus, causas nimirum nominum, quibus Hebraeorum literae appellantur, ex scribendi artis, dum veluti in cunis adhuc iaceret, prima et antiquissima ratione ostensuri. Erit autem nobis haec disputatio omnis sic descripta, vt quae literarum Hebraicarum earumque nominum natura sit, primum exponamus, deinde, quod scribendi genus primum et antiquissimum sit habendum, probabiliter doceamus, tertium est, vt quomodo ex hoc literarum Hebraicarum nomina originem habeant, demonstremus.

Nominum
literarum
Hebraica-
rum signifi-
atio.

§. II. Ac primum quidem satis cuique illud cognitum est atque perspectum, nomina literarum Hebraicarum ita esse comparata, vt non quem quaeque litera sonum edat, eum tantum exprimant, sed integris constent vocabulis, nec iis inanibus quidem et sensu destitutis, sed omnino ad rem aliquam significandam efficiantur. Ita, vt de praecipuis tantum et euidentioribus dicam, ALEPH *bouem* (ab אלף Pf. 144, 14.) BETH *dormum*, GIMEL *camelum*, DALETH *ianuam*, VAV *uncum*, SAIN *telum*, CAPH *volam*, LAMED *stimulum ad boues con-* citandos adhiberi solitum, NVN *piscem* (נַי Chald. Syr. Arab. *piscis*) SAMECH *quod in se ipsum reddit et dicitur, AIIN *ocu-* lum,*

lum, PHE os seu faciem, RESCH caput, SCHIN dentem designare, nemini a literis Hebraicis non plane alieno obscurum esse potest. Neque ego dubitem, ceterarum etiam literarum, quae hic omissae sunt, nominibus certam potestatem esse subiectam, quamuis non tam aperta illa sit et perspicua, quam in reliquis; quod ita esse nemo mirabitur, qui rei, de qua dicimus, antiquitatem, linguae item Hebraicae angustiam hodie, ex qua non omnia vocabula Hebraica commode explicari possunt, cogitare velit. Ceterum de significatione harum literarum cum a multis, quos WOLFIVS ὁ μακαρίτης recensuit, a) multa iam dicta sint, non attinet de illa hic differere pluribus.

§. III. Ne quis autem heri aut nudius tertius ista nomina inuenta, et a recentioribus Rabbinis, qui ad studium grammaticum animum appulerunt, technice efficta esse existimet; magno sane antiquitatis horum nominum argumento debet esse hoc, quod in aliis etiam antiquis Alphabetis, quae dici solent, veluti Samaritano et Syriaco, eadem serie, ac in Hebraico hodie, etsi paululum immutata reperiuntur. Immo literae Graecae etiam eadem nomina praesferunt; quin enim Alpha, Beta etc. ex Aleph, Beth etc. ducta sint, prorsus dubium esse potest nemini, et ipsi Graeci vel antiquissimi suas se orienti, Cadmo nimirum Phoenici, debere literas, aperte factentur, siue is primum illas ex Phoenicia attulerit, siue ante iam inde delatas et a Pelasgis usurpatas egregie auxerit, et nominibus orientalium literarum appellauerit, quod postremum Auctor doctissimus i. b. b) apud BERN. DE MONTFAV-

A 2 CON

a) in Biblioth. Hebr. P. II, p. 624, quibus adde HERM. HVGO de prima scribendi origine p. 99 sqq. IAC. RHENFERD Diff. de Antiquitate Literarum Iudaicarum, Opp. Philol. p. 236 sqq.

b) in Diff. de priscis Graecorum et Latinorum literis BERN. DE MONTFAVCON Palaeographiae Graecae adiecta. Conff. de literarum Graec. ex Phoeniciis ortu MONTFAVCON ipse l. c. Lib. II, c. I, p. 114 sqq. JOSEPH. SCALIGER Diff. de literis Ionicis in Animadu. Euseb. p. 110. sqq. SAM. BOCHART in Chanaan Lib. I, c. 19, 20. GERH. IO. VOSSIUS de Arte Gram. Lib. I, c. 9 et 10. alii.

Antiquitas
horum no-
minum.

con ratione admodum probabili euicit. Ex quo planum fit, certe Cadmi aetate vſitata fuſſe ista, de quibus quaerimus, literarum Hebraicarum nomina; huius autem aetas ſiue ad Iofuam, quod DIKKINSONVS ex Eusebio colligi poſſe exiſtimat, ſiue ad Ehudum, quod SCALIGERO videtur, pertineat, vtrumuis horum nominum antiquitatem arguit tantam, quanihil prius facile in historia inueniri queat; accedit, quod non a Cadmo primum inuenta, ſed antea iam in vſu et conſuetudine poſta, ad Graecos tantum delata haec literarum nomina veterum fere omnium conſensu dicantur, quod magis auget antiquitatis ſuſpicionem, vt adeo mihi planiſſime habeam perſuafum, Mosis iam aetate, quin diu ante eam, vſu communi illa fuſſe frequentata, atque adeo cum ipsa literarum origine nata et adhiberi coepta.

eorum cauſae requiſi-
tione,

harum pro-
xima et in-
tellectu fa-
cillima affer-
tur.

§. III. Quae cum ita ſint, quaefatio iam ſubdiſſicilis de cauſis horum nominum exiſtit. Nemo enim, credo, paulo curiosior hic temperare ſibi poterit, quominus quaerat, quid ſit, quare iſtis vocabulis, veluti *domus*, *cameli*, *ianuae* etc. ve-teres nominari voluerint Alphabeti literas, cum vel vnica ſyl-laba v. g. *be*, *ge*, *de* etc. indicandae cuiusque literae in pronun-ciatione poteſtati ſuſiectura videretur? HERM. HVGO c) negat ſe poſſabilem huius rei rationem reddere poſſe, cum *cur oro*, inquit, *literae bis nominibus appellatae ſunt?* *quid ſcriptioni cum domo, camelo, porta?* Fateor, mibi hic aquam baerere, nec legere nemini vſpiam, qua cauſa inditae literis fuerint haec appella-tiones. Sed age videamus, an huic cauſae ab HVGO NE paene desperatae opitulari poſſimus. Dico igitur primum, iſta no-mina literis ideo imposta fuſſe, quia earum rerum, quas no-mina haec indicant, imaginem et formam literae iſtae re vera ſi non exprimunt, ſaltem adumbrant. Ita, vt hoc vtar, litera ב in figuram habitumque *domus*, planae nimirum, pro more ori-entis formata appetet, et propterea ב quoque ſeu *domus* di-citur,

c) *de prima ſcribendi origine* p. 74.

citur, *ג cameli*, a quo litera denominatur, imaginem vtcunque exhibet, in *נ ianuae* in *ו vnci* lineamenta conspiciuntur, et sic in ceteris. Quodsi quis vero conuenientiam horum characterum cum dictis rebus tantam non esse obiiciat, vt nomen inde ferant, eum meminisse velim, non perfectam imaginem hic requiri, sed solam qualemcunque adumbrationem sufficere; praeterea literarum formas inde a prima origine sua ad nostram aetatem, praesertim sine chalcographiae adiumentis, propagatas, magnas et insignes perpeſſas esse mutationes, quis negare audeat? Fuerint igitur sub initium hae literarum imagines archetypo suo similiores, et successu temporis demum ab ista similitudine deflexerint; equidem causae nihil prorsus video, cur hoc suspicari non liceat. Atque haec causa etiam est, quare RHENFERDI probare non possum argumentandi rationem, ad quam tota eius de literarum Iudaicarum antiquitate disputatio comparata est, quum ex conuenientia literarum Hebraicarum cum rebus per nomina illarum designatis concludit ita, vt antiquiores esse literas Hebraicas Samaritanis dicat, quia in his ista conuenientia non tam euidens sit. Sed sine dubio olim vtraque scribendi ratio, quam Hebraeam et Samaritanam nunc appellamus, inter se nimium non differebat, vnam enim ex altera ortam esse, etiamnum satis apertum est cuique, qui vtrasque literas accuratius conferre, et vel solas, quas BERN. DE MONTFAVCON ^{d)} earum formas exhibet, considerare velit. Ut adeo hoc saltem argumento, literas Hebraicas Samaritanas antiquitate superare, vinci non possit. Sed de his plura dicere hic quidem nihil attinet.

§. V. Longius potius in indagandis horum nominum causis progrediendum nobis est. Quam enim modo attuli rationem a conuenientia literarum cum rebus ipsis, quas nomina earum designant, ductam, eam tanti non esse facile video, vt in ea acquiescere possimus; nam amplius iam quaeri potest,

A 3

quid

^{d)} I. c. Lib. I, c. II, p. 122.

RHENFER-
DI sententia
de causis ho-
rum nomi-
num nota-
tur.

quid causae subsit, quare literae ad imaginem istarum rerum, velut *domus, camelus* etc. sint effictae? quid scriptioni, ut HVGONIS verbis vtar, cum *domo, camelu?* Hic si RHENFERDVM^e) audire vellemus, primus harum literarum inuentor ideo hanc rem sic instituisse dicendus esset, vt popularibus suis viam compendiariam traderet, qua haec elementa facilius tum discerent ipsi, tum alios etiam docerent. Literis enim ad rerum vulgarium et cuiuis notarum imagines p̄f̄tis, nominibusque illarum rerum appellatis, nihil poterat ad docendum et discendum excogitari accommodatius, nihil facilius; ita enim fieri necesse erat, vt quiuis literarum rudis, etiam puer, modo vernaculam intelleixerit, licet nunquam literas antea viderit, illico per se ipse, nullo docente, totius Alphabeti elementa noscere potuerit, et vel dato nomine figuram inuenire, vel figura monstrata nomen ei dare. Audio, neque inepte haec et frustra dici facile intelligo. Verum enim nondum haec ratio totam rem expedire mihi videtur atque conficere. Cum enim RHENFERDVS harum literarum inuentorem pro primo simul ipsius scribendi artis inuentore habeat; certe non inuenio in hac ratione eius simplicitatis vestigia, quae in rebus primum inuentis per naturam inesse solet. Etenim si quis, quantum artificium in scriptura, quoad literarum collocatione constat, lateat, cogitare velit, nae is satis fuisse pro primo literarum inuentore existimet, si signa inuenerit ad exprimendos scriptura vocis sonos vtcunque apta, quod autem de talibus simul signis cogitauerit, quae facilitate sua docendi descendique molestiam leuarent, id vero maiorem artem sapit, quam quae in prima inuentione locum habere posse videatur. Igitur altius, vt opinor, res repetenda est, et inuestigandum, qui in hanc cogitationem, admirabilem sane, incidere potuerit inuentor, et an non fuerit aliquid, quod manu quasi ad hanc inuentionem eum deduxerit? hanc enim artium originem plerumque esse usus fatus

Ad causas
hasce altius
reperiendas
via inuitur.

e) l. c. §. XVIII, p. 236 sq.

satis docet, vt non tam ex instituto excogitentur, quam certarum rationum opportunitate adiuuentur et producantur? Atque huiusmodi quid, quod his literis earumque nominibus inueniendis occasionem dederit, omnino in prima et antiquissima scribendi ratione inuenisse mihi videor. Quod vt intelligatur, primum hoc meminisse volo, artes a tenuibus et exiguis initii ad maiorem demum perfectionis gradum progredi. Non per saltum, sed pedetentim et ita oriuntur illae, vt primum σπαργάνοις καὶ γάλαξιν ὅστις, quod AELIANVS de pingendi arte dicit, sensim adolescent et perfectiores reddantur. Ergo in scribendi arte idem contigisse eo magis credibile est, quo admirabilior est et praestantior. Prorsus ego non dubitem, primis temporibus scripturam rudem maxime et inpolitam fuisse, cuius quidem rei reliquias quasdam et vestigia haud leuiter pressa in illis ipsis literarum Hebraicarum figuris et nominibus deprehendo, vt horum causam inde ducendam esse, planissime persuasus sim. Quod vt perspicuum faciam, age super hac causa quaedam in praesentia disputabo apertius.

§. VI. Homines non diu omni scriptura caruisse adm-
dum probabile est. Negotiorum enim, praesertim in certis
vitae generibus, tanta est varietas, et contra memoriae huma-
nae tanta debilitas, vt mature satis, quibus illi succurrerent,
adiumenta quaedam circumspicere coacti esse videantur, quae
quidem in scriptione sunt certissima et per naturam facillima.
Iam vero qui primum scribendi periculum fecerunt, quis sibi
persuadeat, similiter eos rem hanc instituisse, atque nunc qui-
dem institui cernimus? Omnes et singulos linguae ac labio-
rum motus, varia faucium ratione et allisione spiritus ad palat-
um dentesue variatos, obseruare et distinguere, porro obser-
uatos istos et distinctos motus, qui sonos efficiunt, notis quibus-
dam et literis repraesentare, porro per collocationem harum
literarum syllabas, et per syllabas coniunctas integra vocabula
ex-

Prima et an-
tiquissima
scribendi ra-
tio in quo
constiterit
docetur

exprimere, haec vero admiranda artis et non ita comparata sunt, vt pro primis scribendi conatibus haberi possint. Quid ergo? longe simpliciori scribendi ratione vsi sunt primis temporibus, et quidem, quantum coniectura assequi, immo ex certis indiciis colligere possumus, tali, quae certis picturis quasi constaret, quaeque quibusdam lineamentis et figuris non vocis sonos, non vocabulorum syllabas, sed res ipsas exprimeret; quemadmodum hoc in notis Chemicis et Astrologicis adhuc hodie fieri videmus, vbi v.g. ☽ sole, ☿ lunam etc. significat; quo numerorum notae etiam pertinent, in quibus hae formae: 1, 2, 3, 4 etc. idem valent, ac vocabula haec per literarum coniunctionem expressa: *vnum, duo, tria, quatuor* etc. Hic modus scribendi simplicissimus est, et ab omni arte alienus, quem ipsa natura vltro cuique offerre et suppeditare videtur. Id quod in hominibus rudioribus et artis scribendi ignaris facile perspicitur, qui quotiescumque memoriae causa aliquid annotare volunt, faciunt id quidem sic, vt pinguiori, quod aiunt, Minerva, creta aut carbone certas figuratas adumbrent, rebus, quas volunt, in memoriam reuocandis vtcunque aptas. Cuius rei memorabile exemplum recenset SAMUEL SHVKEFORD^{f)} de rustico quodam Anglicano opulentissimo, qui cum egregio esset studio et intelligentia in rebus rusticis, nullum e contrario liberalioris disciplinae gustum habebat, nec adeo scribendi arte erat imbutus. Hic in plurimis, quae curabat, praediis et commerciis amplissimis nulos tamen habebat commentarios, sed parietibus certi cuiusdam conclavis huic usui destinati, quaeunque necessaria ipsi videbantur, notis quibusdam et figuris adpingebat, quo id consequebatur, vt rationes haberet expeditissimas, et nulla in re facile offenderet. Haec eo adduxi consilio, vt intelligatur, in quo primi constiterint scribendi conatus; magnam enim in huiusmodi exemplis vim inesse reor ad

^{f)} in *The sacred et prophane History of the World connected etc.* Lib. IV.
vers. germ. p. 159.

ad hanc quaestionem illustrandam, et id, quod proponimus,
efficiendum.

§. VII. Iam si probare possim, hanc, quam dixi, scribendi rationem, non in vsu quorundam saltem hominum rudiorum positam esse, sed ab vniuersis eam nationibus, iis praesertim, quibus fortuna non dedit, vt ad naturam doctrinae studium accederet, adhuc hodie frequentari; id sine dubio consecutus esse videar, quo maius in eiusmodi re coniecturali requiri non possit. At habeo huius rei auctores idoneos eos, qui de Americae gentibus scripserunt. Etsi enim non aequaliter omnibus his scriptoribus fidem habendam esse probe scio, cum illorum plures fabulam pro historia nobis narrauerint; sunt tamen, qui hanc causam circumspectius et ita tractarunt, vt nihil, nisi quod exploratum satis haberent, nostra praesertim aetate, literis mandauerint. Quam laudem nemo est, credo, quin in hoc genere mereri existimet Autorem eum, qui approbante BAVM-GARTENIO, viro summo, nuper historiam Americanorum ^{g)} in lucem edidit. Is ergo de natione ea, quae ferorum nomine nota est, sic scribit: ^{h)} Die Wilden haben weder Schreibkunst noch Buchstaben; und weil sie nun dadurch der Vergeslichkeit vieler Dinge, so unter ihnen vorgehen, ausgesetzt sind; so ersetzen sie diesen Abgang dadurch, daß sie sich gewisse Kennzeichen durch gewisse Worte machen, die sie an Bändern befestigen, davon iedes eine besondere Handlung oder einen gewissen Umstand einer Sache anzeigen. De iisdem alibi ⁱ⁾ haec memorat: Die Figuren, welche die Wilden auf ihre Leiber und Gesichter äzen, dienen ihnen anstatt der hieroglyphischen Bücher und Denkschriften. Ich will mich deutlicher erklären: Wenn ein Wilder aus dem Krieg zurück kommt, und seinen Sieg den benachbarten Völkern schaft den Oerter, wodurch er gehet, bekannt machen will, so ersetzt er den Mangel der ihm fehlenden Buchstaben durch kennliche Merkzeichen, die ihn persönlich unterscheiden.

B

Er

^{g)} allgemeine Geschichte der Länder und Völker von America, Halle, 1752.
^{h)} Vol. I, p. 233. ⁱ⁾ l. c. p. 299.

Er bemahlet eine Baumrinde, die er oben auf eine Stange, nahe am Wege aufstecket; oder er hauet mit seinem Beile einige Spâne aus dem Stamm eines Baums, und wenn er daraus gleichsam eine Tafel gemacht, so zeichnet er sein Bildnis darauf, *k)* und fügt andere Kennzeichen hinzu, welche alles dasjenige zu erkennen geben, was er von andern verstanden wissen will. Quibus copiosius explicatis haec adiiciuntur: Ich begnügen mich überhaupt zu sagen, daß alle diese Völker eine grosse Menge Sinnbilder und allerley Figuren unter sich haben, welche man als eine besondere Sprache ansehen kan, die sich ziemlich ausgebrettet hat, und in verschiedenen Dingen den Mangel des Schreibens auf eine solche Art ersezt, daß darinnen selbst noch etwas bequemers als in den Buchstaben anzutreffen ist. His similia de Mexicanis referuntur *l)*: Weil die Mexicaner den Gebrauch der Buchstaben so wenig, als die Zeichen und Deutungen anderer Nationen kennten, wodurch die Rede gleich am abgeschildert und der Laut der Stimme sichtbar gemacht wird; so bedienten sie sich statt dessen gewisser Bilder. Und dasjenige, was der Deutlichkeit der Figuren ermangelte, suchten sie durch gewisse Charactere, die sie dazu zu setzen pflegten, verständlich zu machen, und darinnen bestund ihre Art zu schreiben. Ex quibus breuiter strictimque allatis, plura enim in hanc sententiam in ipso laudato libro legi velim, satis manifestum est, simplici ista, quam supra dixi, non per literarum collocationem, sed figuras certosque characteres res significandas vtcunque exprimentes, scribendi ratione, nationes istas re vera vti. Iam vero si in aliis, in his certe hominibus a cultu animi alienioribus, quid natura valeat, quam maxime perspici posse

k) Quomodo hoc fiat, haec declarant l. c. Der Wilde, wenn er sein Ebenbild mahlen will, ziehet eine schlechte Linie, in Gestalt eines Kopfs, ohne fast einen einzigen Zug hinzuzufügen, der die Augen, Nase, Ohren und andre Gesichtsteile vorstellt. An deren Stelle zeichnet er die Kennzeichen, so er auf das seinige, wie auch auf die Brust schneiden lassen; und weil ihm diese ganz eigen sind, so wird er dadurch nicht allein denen, die ihn gesehen, kennbar, sondern auch alle, die ihn dem Ruf nach kennen, wissen sein hieroglyphisches Sinnbild. *l)* Vol. II, p. 38.

posse arbitror, vt hinc, quinam vniuerse primi scribendi conatus fuerint, antequam ars accederet, planissime colligi posse videatur.

§. VIII. Sed in Hieroglyphicis Aegyptiorum et Sinen-^{3.) ex reli-}
sium literis huius scripturae generis, primi nimirum et anti-^{quiis}
quissimi, quaedam inesse suspicor vestigia, non tam aperta illa
quidem et expressa, at vestigia tamen. Atque primum quidem ^{a) in Hiero-}
Hieroglyphicae illae figurae, quae in obeliscis, mumiis, vt vo-^{glyphicis Aegyptiorum}
cant, in tabulis marmoreis aliisque monumentis Aegyptiacis
deprehenduntur, id habent cum characteribus, de quibus su-
pra dixi, Americanorum commune, vt non literas aut syllabas
exprimant, sed res ipsas, quod ipsum haud dubie veteris scri-
ptionis indicium est. Sed arti, quae posthac accessit, hoc, cre-
do, tribuendum est, quod figurae istae non res eas, quas deli-
neant, sed alias symbolice et aenigmatice significant, vt harum
rerum periti iam pridem docuerunt. Ita *Scarabaeus* non hoc
animal, sed solem significat, *Stella* non sidera, sed Deum vel
noctem, *serpens caudam ore complectens* mundum etc. In quo,
vt quasi praeteriens hoc attingam, a plurimis errari video, qui
quamcunque scriptionem, quae characteribus constat ex re-
rum imaginibus vtcunque desumptis, veluti notas Chemicalas et
Astrologicas, hieroglyphicam appellant, contra, quam verus
huius vocabuli usus permittit. Videntur igitur Aegyptiorum
Hieroglyphica ex prima per rerum figuratas scribendi consuetu-
dine orta fuisse, arte demum magis dein exculta atque polita.
Cuius rei, fateor, non nisi conjecturalis, certius fortasse argu-
mentum et indicium haberemus, si vetus ille character Aegy-
ptiacus, qui vulgaris usus erat, cum Hieroglyphica pro sacris
haberentur, adhuc superesset, quem vero plane abolitum et
cum Graeco charactere commutatum esse ^ATHAN. KIRCHE-
^{RVS} ^{m)} et BERN. DE MONTFAVCON ⁿ⁾ docuerunt. Quod

B 2

autem

^{m)} in *Prodromo Copto siue Aegyptiaco* c. VIII, p. 220 sq.

ⁿ⁾ l. c. lib. IV, c. VII, p. 313.

b) in chara-
cteribus Si-
nenium

autem ad Sinensium scripturam attinet, quod genus literaturae THEOPH. SIEGFR. BAYERVS, in lucem edito nuper Museo Sinico, egregie ornauit; veteris illa et primae scribendi rationis indicia in eo prodere videtur, quod, ut verbis laudati Auctoris o) utar, nullas literas aut syllabas vocum exprimat, sed rerum et idearum picturas ab animo accipiat. Hinc est, quod scripta Sinensium intelligi et explicari possint etiam ab iis, qui Sinicae linguae prorsus ignari sunt, dummodo in characterum istorum intelligentia non mediocriter sint versati. Hinc item incredibilis illa characterum Sinensium multitudo; dum enim notas numero rerum et cogitationum adaequare instituerent, admirabiliter eas augeri et multiplicari necesse erat. Multi Hieroglyphicis simile quid habere Sinensium literas tradiderunt, quod quidem ex vero statui negat BAYERVS, p) cum nihil habeant characteres isti cum rerum, quas exprimunt, imaginibus coniunctum, nihilque, quod picturam aliquam arguat, in iis reperiatur, nec inuenire se posse idem profitetur, qui in hanc scribendi rationem inciderint aborigines Sinenses. In quo, quid contra dicam, nihil equidem habeo, facile quippe cedo viri docti iudicio ac perspicacitati. Ceterum tamen ea ratio, quod rerum, quas exprimunt, imaginibus nihil simile habeant isti characteres, me non admodum mouet, nec prorsus impedit, quominus ad priscam illam et simplicem, de qua quaerimus, scribendi rationem origines eorum referendas esse existimem; cum in ceteris scribendi modus Sinensibus usitatus, non contemnenda illius antiquitatis indicia habeat. Ars in notis illis, ut curiosa est haec gens, multa sine dubio successu temporis mutauerit, ut a prima forma sua tandem mirum quantum deflexerint.

Causae no-
minum lite-
raru[m] Hebr.
ex veteri scri-
bendi ratione
ductae.

§. VIII. Cum igitur pro simplici ista per notas et qualescunque rerum ipsarum adumbrationes, scribendi ratione, antiquissimis temporibus usitata, et natura ipsa, ut ostendimus, (§ VI)

o) in *Grammatica Sinica Lib. I*, p. 3. p) I. c. P. I, p. 91 sq.

(§VI) satis pugnet, et quae huius rei supersunt non obscurae reliquiae, (§VIII) quin exempla (§VII) eandem egregie confirmant; sequitur, vt quae eiusdem scripturae generis vestigia in literis Hebraicis inesse videntur, accuratius persequamur, et quomodo illarum nomina inde originem habeant, planum faciamus. Sed res haec, vt opinor, multa declaratione non eget; quippe omnia in superioribus iam sunt posita, vnde, quae volumus, facillimo modo inferre possumus. Nimirum literas Hebraicas rerum quarundam formas effingere, ipsae suis, quibus constant, lineamentis satis ostendunt, nomina arguunt; causa quaeritur, nulla inuenitur probabilis; at indicia praesto sunt, quae veterem scribendi modum, antequam ad artem esset redactus, maxime rudem monstrant, et non nisi quibusdam ductibus rerum imagines vtcunque imitantibus, constantem; ipsa ratio eiusmodi scribendi genus suspicari suadet, exempla iubent. Vnde ergo potius, quam ex hoc capite atque fonte has tales literas, et haec talia earum nomina apud Hebreos emanasse putas? Scilicet de tota causa sic habeto: Homines priorum aetatum rei rusticae et iis artibus potissimum dediti, quibus vietum pararent, satis habebant, si, quoad vitae communio postularet, animi cogitationes sermone declarare possent, sermonem ipsum, qua natura esset, quibus vocis sonis constaret, exquirere nihil pensi habebant. Igitur nec de eo cogitabant, quomodo vocum sonos literis repraesentarent, et comprehensione literarum syllabas, et sic integra denique vocabula scribendo exprimerent, quippe quae omnia artem et praecepta requirunt; sed si quid annotari necessitas postulabat, faciebant hoc, natum ducem secuti, signo quodam ad rem memoriae mandandam apto, id est rei ipsi quodammodo simili. Ex quo certorum characterum celebritas quaedam orta est, ita, vt diu illi in hominum vsu atque consuetudine haeserint et scripturae instar fuerint. Tandem cum animi hominum rerum vsu, qui optimus magister est, magis identidem excoli inciperent, extitit vir

B 3

qui-

quidam diuino prorsus ingenio, qui perspectis huius scribendi generis incommodis, naturaque linguae curatius pensitata, in paeclaram hanc et admirabilem plane cogitationem incidit, vt sonos vocis, qui infiniti videbantur, paucis literarum notis terminari posse videret. Terminauit igitur et vocis varietatem ad certum eumque exiguum numerum redegit. Sed iam his constitutis et definitis vocis sonis literarum notas, siue, quae eos repreäsentarent, signa vnde peteret? unde peteret potius, quam ex characteribus ante iam vſitatis popularibusque suis notis. Tot igitur ex iis assumſit, quot ad finem propositum opus ſibi eſſe intellexit; formas retinuit, significaciones earum mutauit. Ita, quod exempli cauſa dicam, characterem **N**, qui bouem ante adumbrauerat, faltem cornutum eius caput, pro exprimendo ſono **a** adhibere coepit, figuram **B**, quae *domum* adhuc significarat, ſonum **b** valere in posterum iuſſit, et ſimiliter in ceteris. Cumque peculiariibus appellationibus inter ſe discriminandae eſſent hae literae, quamque iſtius rei nomen ferre ac retinere voluit, cui describendae antea destinata fuerat. Sic litera **N** nomen *Aleph* i. e. *bouis* accepit, vel retinuit potius ex priori ſcribendi genere, **B** litera a *domo Beth* denominata eſt etc. Quo quidem inuentor id simul consecutus eſt, vt docendi diſcendique laborem leuareret, quod R H E N F E R D V M conieciſſe ſupra vidimus, vt ita ratio haec primariae cauſae adiuncta omnino fuerit et ex ea fluxerit, cauſa ipsa autem primaria et praecipua harum denominationum, quod vir doctus voluit, non fuit. Sic habes, lector, aenigmatis planam et perſpicuam explicationem. At tu, inquis, rem hanc non ſecus narras, ac ſi illi non interfuiſſes ſolum, ſed etiam praefuiſſes, praesta, haec re vera ita eueniffe; nae tu nauiter incredulus eſ! Sed ſi minus docilem ad hanc meam ſententiam te praebere vis, age ratione utar tali, qua nihil euidentius eſt, et luce meridiana ipsa clariori;

ad

ad meas te partes trahere, tuumque animum percutere rei probabilitate queam.

§. X. Signa illa Zodiaci vsu satis inter nos trita sunt, Rei declaratio et illustratio vbe-
 et cum veteri ac prima scribendi ratione, vt supra iam in-
 nui, magnam habent conuenientiam, quippe non ad cer-
 tas literas, quae vocis sonum aliquem exprimant, designan-
 das illa sunt instituta, sed res ipsas repraesentant et linea-
 mentis suis quodammodo adumbrant, veluti *arietem*, *tau-
 rum*, *pisces* etc. aequae vt Hebr. **N** *taurum*, **A** *camelum*,
I *piscem*. Iam finge animo, liberae enim, vt Ciceronis
 verbis vtar, sunt cogitationes nostrae, et quae volunt, sic
 intuentur, vt ea cernimus, quae oculis videmus, finge igitur,
 velle aliquem nouum Alphabetum germanicum ex his
 et ceteris huius generis notis construere; assumet ergo ex
 signis istis ea, quae scopo suo accommodata videbuntur, sic
 signum *piscium* valere iubebit literam **I**, *virginis* **i**, *cancri* **f**,
leonis **l**, *tauri* **s**, *arietis* **w**, *geminorum* **z**; has ipsas vero
 literas si Alphabeti Hebraici inuentorem imitari volet, iisdem
 nominibus appellare poterit, quae ante iam signa haec
 ferebant, ita nouae literae, quae **f** exprimit, nomen erit
Fische, quae **i** *Jungfrau*, **t** *Krebs*, **l** *Löw*, **s** *Etier*, **w** *Wid-
 der*, **z** *Zwilling*. Videsne, vt in prouerbio est, ouorum
 similitudinem? nihil sane ad causam nostram illustrandam
 dici potest accommodatius. Similiter enim literarum He-
 braicarum inuentor fecisse existimandus est, atque is, quem
 nouum Alphabetum Germanicum componere velle finxi-
 mus. Sed vereor, ne tibi, lector, praesertim si morosior
 sis, iocari potius videar, quam rem seriam agere. Quare
 huius disputationis finem hic faciam, in qua non male
 meam me operam collocasse existimabo, si hanc historiae
 linguae Hebraicae particulam in lucem aliquam protulisse
 intelligentibus videbor. Fortasse probabiliorem huius rei,

fi

si tanti quidem illi esse videatur, explicationem dabit Viri Celeberrimi IO. DAV. MICHAELIS, linguarum orientalium statoris hodie praecipui, quam nuper publice promisit linguae Hebraicae Historia, quam mecum omnes huius literaturae cultores magno cum desiderio expectabunt.

* * *

Occasionem huic scriptioni dedit Illustris Gymnasii nostri Academici dies natalis exoptatissimus, qui felicibus auspiciis redit, quemque festum nobis esse mos maiorum iubet. Cum igitur ad solemnia et iusta huius diei, quae heri iam, d. III Iulii, peragenda nobis fuissent, nisi diei dominicae sacra prohibuissent, oratio etiam pertineat in auditorio maiori, Casimiriano dicto, habenda; ad eam clementer benignaque audiendam

SERENISSIMVM DVCEM, PATRIAE
INDVLGENTISSIONVM
PATREM,
SERENISSIMVM PRINCIPEM HAERE-
DEM DOMINVM CLEMEN-
TISSIMVM,

aulae et ytriusque reipublicae proceres, et quotquot Collegio nostro, atque adeo bonis literis fauent, submisse obseruanterque inuitamus. Vos autem, Ciues Carissimi, de vestro officio non opus est vt moneam, qui vestra sponte frequentes confluatis, et legibus, quae per hanc occasionem praelegantur, attentas aures praebebitis. P.P.d.III.Iul.

cIc Ic cc lvii.

